

מרכז ופריפריה בדתות האברהמיות: חשיבה מחדש

Rethinking Center and Periphery in Abrahamic Religions

קול קורא לתלמידי דוקטורט לשנת הלימודים תשפ"ב (2022-2021)

המרכז לחקר המרת דת ומפגשים בין-דתיים (CSOC) מזמין תלמידות ותלמידים לתואר שלישי בפקולטה למדעי הרוח והחברה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב להציג מועמדות לקבוצת מחקר בנושא **מרכז ופריפריה בדתות האברהמיות: חשיבה מחדש**. חברי הקבוצה יידרשו להימצא באוניברסיטה בימי הפעילות של המרכז (ולפחות פעמיים בשבוע), להשתתף בארגון הסמינרים והכנסים שלו, ולהציג את מחקרם/ן בשפה האנגלית בפני החברים האחרים. המרכז יעניק מלגת דוקטורט תוספתית שנתיית בסך 11,088 ש"ח, מרחב עבודה בחדר המרכז בספריית ארן בקמפוס, וסביבת לימודים תומכת המורכבת מחוקרים ותיקים וצעירים, מהארץ ומח"ל.

המרכז לחקר המרת דת ומפגשים בין-דתיים

המרכז לחקר המרות דת ומגעים בין-דתיים נוסד ב-2013 כחלק מפרויקט ה-I-CORE של הקרן הישראלית למדע (ISF) והתקיים כמרכז בין-אוניברסיטאי בראשות פרופ' חיים היימס. עיקר עיסוקו של המרכז הבין-אוניברסיטאי, שאיגד בתוכו חוקרים וחוקרות מדיסציפלינות שונות, נסב סביב מחקר סוגית המרות הדת והמגעים בין בני הדתות האברהמיות בימי הביניים ובראשית העת החדשה. בשנת תשע"ט (2018-19) הפך למרכז אוניברסיטאי בפקולטה למדעי הרוח והחברה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, בניהולו של פרופ' אפי שהם-שטיינר. בשנת תשע"ט היה הנושא האוגד של המרכז "המקום הקדוש בדתות האברהמיות", בשנת תש"ף - "אלימות, הצדקתה ודיכוייה בדתות האברהמיות", ובשנת תשפ"א - "תרבות חומרית בדתות האברהמיות". בסיום כל שנה אקדמית נערכת סדנה משותפת עם The Center for Abrahamic Religions באוניברסיטת אוקספורד.

לפרטים נוספים ניתן לגלוש לעמוד הפייסבוק שלנו: <https://www.facebook.com/BGU.CSOC/>

מרכז ופריפריה בדתות האברהמיות: חשיבה מחדש - נושא אוגד לשנת תשפ"ב

חקר התיאולוגיה וההיסטוריה של הדתות האברהמיות מעניק מקום של כבוד למרכז, המתואר לעתים קרובות במונחים קוסמולוגיים כטבור העולם ושער השמיים. סימול זה מתייחס למקומות גיאוגרפיים שבלבו של הפולחן הדתי (ירושלים, רומא, מכה), או למרכזי כוח וסמכות, כלומר להנהגה הדתית ולמוסדותיה. חוקרים נוטים לתאר כוח, כריזמה, ידע, ערכים, טקסטים קנוניים וחפצים מקודשים כמעוצבים במרכז ומופצים ממנו לפריפריה. זאת, באמצעות הבניית הירארכיה דתית, הוראה, פעילות מיסיונרית ועליה לרגל.

פרספקטיבה שמסיטה את המבט אל הפריפריה (כפי שעשה ויקטור טרנר, בעבודתו על "המרכז אי שם"), עשויה לאפשר מחקר חדש על תפיסות דתיות אלטרנטיביות שנודדות לשוליים או נולדות בשוליים, ועל האופן שבו הן מגיבות למרכז: מתאימות עצמן אליו, מאתגרות אותו, או מורדות בו ומתנתקות ממנו. נשאל: מתי מוגדרות תנועות כאלה ככופרניות? באילו נסיבות עולה ביזן לחדור למרכז ולשנות אותו ואפילו להשתלט עליו? באלו תנאים הפריפריה היא דווקא מעוז של שמרנות והתנגדות לחידושים ולרפורמות שמקורן במרכז? מה תפקידם של שליחים, מתווכים ושומרי סף והרשתות החברתיות-אינטלקטואליות שלהם בעידוד מגמות כאלה ובבלימתן? האם נכון להגדיר את סוכני התיווך כדמויות לימינליות?

חשיבה מחדש על מרכזים ופריפריות עשויה, לדעתנו, להאיר באור חדש תופעות כמו זרימה של רעיונות, ומעברים של אנשים, כתבים, חפצים ופרקטיקות, ולחשוף את השינויים שחלים בהם תוך כדי תנועה הלוך ושוב. ומעבר לזה, באמצעות חשיבה מחדש על מרכז ופריפריה בכוונתנו לעודד קריאה ביקורתית של טקסטים ומחקרים מוכרים, ולהציב סימני שאלה על קטיגוריות מקובלות להגדרת מרכזים ופריפריות.

סמינר תשפ"ב של המרכז לחקר המרות דת ומפגשים בין-דתיים יוקדש לבחינת הסוגיות הללו ביהדות, נצרות ואסלאם, בתקופות היסטוריות שונות וגם כיום.

תנאי סף להגשת מועמדות

לימודים לתואר שלישי בפקולטה למדעי הרוח והחברה, החל מהשנה הראשונה (ובלבד שהצעת המחקר אושרה) ועד סוף השנה הרביעית. סטודנטים במסלול ישיר לדוקטורט רשאים להגיש מועמדות גם בשנה החמישית ללימודים. המלגה של המרכז היא מלגה תוספתית, כלומר – תינתן כתוספת למלגה אחרת (שהמועמד/ת כבר מקבל/ת).

להגשת מועמדות, נא לשלוח:

- טופס פרטים אישיים להורדה באמצעות דפדפן כרום: [הגשת מועמדות ל-CSOC](#)
- מכתב בקשה אישי (עד 300 מילים) בשפה האנגלית, המסביר מדוע המועמד/ת מבקש/ת להשתתף בקבוצת המחקר ומה עשויה להיות תרומתו/ה.
- קורות חיים מעודכנים בעברית או באנגלית
- גיליון ציונים
- שתי המלצות (בעברית או באנגלית), אחת מהן של המנחה

חפטים ומסמכים יש להעביר למנהלנית המרכז, רעיה אבן-דוד rayaed@bgu.ac.il עד ה-22 למרס 2021.

שאלות ניתן להפנות לפרופ' דניאלה טלמון-הלר talmond@bgu.ac.il.

רעיה אבן-דוד
מנהלנית המרכז לחקר המרות דת
ומפגשים בין-דתיים
rayaed@bgu.ac.il | 08-6428377

פרופ' אפרים (אפי) שהם-שטיינר
מנהל המרכז לחקר המרות דת ומפגשים בין-דתיים
מרצה בכיר | המחלקה להיסטוריה של עם ישראל
shohamst@bgu.ac.il | 08-6472510